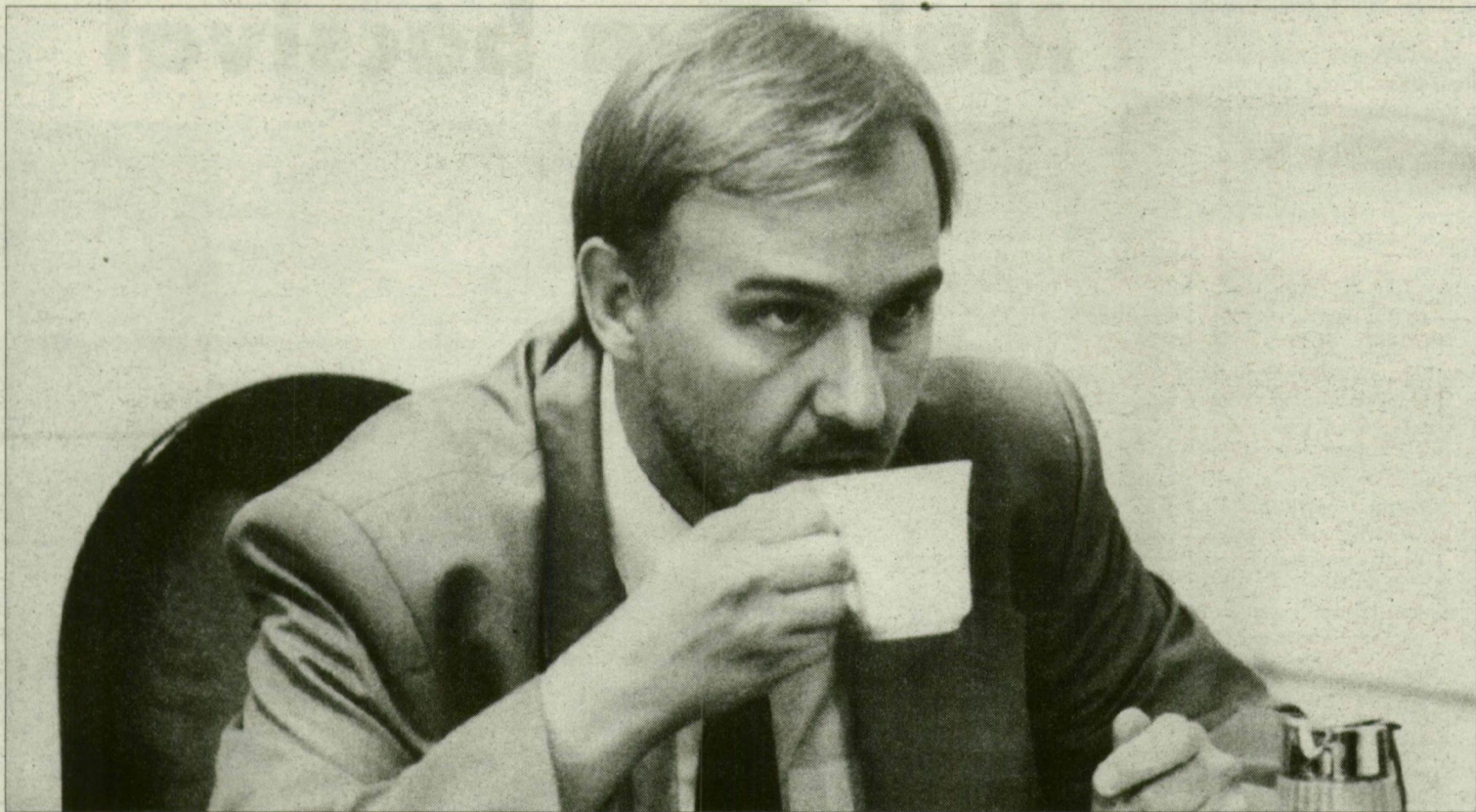

● Póda Jenő:

Az apparátust vezető politikust „lezabálja”, a maga képére formálja a hivatal

Már hat esztendeje, hogy nélkülözük Szegeden a kormányzati segítséget! A város nem fejlődik – panaszolja a polgár. A felelősök, a helyi vezető elit tagjai pedig egymásra mutogatnak. Az önkormányzati tisztviselő a honatyát, az országgyűlési képviselő az elitet és a hivatalnokot hibáztatja. Ezért aztán hiába adott a „keret”, nem áll össze a Szegedet nyerő helyzetbe hozó „csapat”. Ki lehet a „szövetségi kapitány”? Erről is beszélgettünk Póda Jenővel, az informatikai vállalkozóból és az Ellenzéki Kerekasztal egykori helyi elnökéből a Magyar Demokrata Fórum országgyűlési képviselőjévé lett politikussal, a Parlament honvédelmi bizottságának tagjával, aki mellesleg a megyei önkormányzat képviselője is.

„Csak katalizátor a politika. Egy város életének főszereplői: a gazdasági elit és az értelmiség.” (Fotó: Miskolczi Róbert)

● Egy friss ismerőse számára hogyan vall ön Szegedről?

– Szeged: a kedvencem! Azért fontos ezt kimondani, mert nem szegedi vagyok. Mondták már nekem, hogy: „Gyüjtő-mónt maga, Képviselő Úr!” Ez azért hangzhatott el, mert utaltam rá, ezért tudhatják: egy Baja melletti községből, Csávolyról kerültem Szegedre, az egyetemre. Már 17 éve élek itt. Vagyis közeledek az a forduló, amikor kimondhatom: életem javát Szegeden töltöm.

● Föltételezem: kormányparti képviselőként lett volna lehetősége a fővárosba kerülni.

– Valóban így van, de én ragaszkodom Szegedhez.

● Miért? Mi jut eszébe, ha Szegedre gondolt?

– Egy harmonikus, a legjobb értelemben vett vidéki várost jelent Szeged. Ezt a belvárosi nyugalmat máshol nem találtam! Ehhez képest Budapest például „gyorsított felvételt”. Szeged azt a miliót jelent, ahol otthon vagyok! Ebben a léptékben érzem jól magam, mert áttekinthető, emberi, bensőséges, miközben elég nagy is.

● Amikor megalaktották a Körgát Klubot, az első szegedi ellenzéki csoportosulást, vagy amikor az ország elsőként létrehozott Ellenzéki Kerekasztalának elnökeként tárgyalt, gondolt-e arra, hogy mindez azért teszi, hogy változtasson Szegeden?

– Megfordult a fejemben. Bár így, utólag visszatekintve a 6-7 évvel ezelőtti tevékenységünkre, bizony naivitás, esetlegesség, sutaság is felfedezhető ezekben a fellépésekben és a képviselt gondolatokban is. Végül abba az irányba indultak el a folyamatok, ahogy azt megfogalmaztuk. A legfontosabb célkitűzés az volt, hogy valami civil erő kapjon életre a városban az akkori egypólusú politikával szemben.

● Vállalkozóból lett politikus. Ezért kérdezem: egy városban a pozitív irányú változásokat a politika, a gazdaság vagy milyen erő tudja előidézni?

– Egy város arculatát két, jelentős érdekcsoport jelenti

meg. Az egyik a műszaki és gazdasági elit, a másik a (humán) értelmiség. A politika csak katalizátor szerepet tölthet be. A politika vagy a politikus hibázik, illetve jelentősen túlértékeli magát, ha azt hiszi: irányítja vagy alapvetően befolyásolhatja egy város életét. Egy város igényein és lehetőségein belül kell a politikának egy olyan helyzetet teremteni, amivel az érdekek és értékek a lehető legjobban jeleníthetők meg, illetve a béke és a folyamatos fejlődés megteremthető.

● E kijelentéshez hogyan viszonyulnak az utóbbi 6-7 év történései?

– A politika, s ebben nincs különbség 1990-94 és 1996 között, jelentősen elszakad ezektől az előbb említett súlypontoktól. Az ok nem csupán a politikuskban keresendő. A városi elit is tartózkodik azoktól a véleménynyilvánításoktól, amelyek rendkívül fontos támaszai lennének a politikuskok tevékenységének.

● Egyetért a megállapítással: Szegeden más a „leosztás”, mint az országos politikában?

– Ez nem szembehelyezkedés! Inkább azt mondanám: a Szegeden történő dolgok megelőzik az országos eseményeket! Amik Szegeden történtek – mondjuk '87-től –, azok később bekövetkeztek az országban is. Itt alakult az első Ellenzéki Kerekasztal, de a reformkörü mozgalom is, s itt kezdődtek a tárgyalások a reformkommunisták és az ellenzék között. A rendszerváltás politikai bölcsője: Szeged. Ami gyors szembenálláshoz vezetett a kormány, az Országgyűlés többsége és a város vezetése között. Ez akkor unikum volt, ma általános. S lehet, hogy ami ma történi Szegeden, az egy-két-három év múlva országos jelenség lesz. Tehát itt előbb történnek meg dolgok, mint az országban. Hogy ennek mi az oka? Nem tudom!

● Míg Budapest és a Dunántúl látványosan fejlődik, Szegeden nem történik semmi?

– Itt nincs fejlődés. Csak stagnálás. Ez az állapot a vá-

ros közvetlen környezetéhez képest talán jónak mondható, mivel az Alföldön, de különösen a Tiszántúlon óriási visszaesés tapasztalható. A fejlődés lehetőségeit mérlegelve most közbülső helyzet foglal el a város, amit joggal tartunk méltatlannak – akár a gazdasági lehetőségeink, akár az értelmiség teljesítménye alapján. Ebben belenyugodni nem szabad!

● Miért fejlődik a dunántúli település, miért stagnál vagy zuhan az alföldi?

– Mert ott az ötelek nem csak formailag és politikailag kidolgozottak és képviselhetők, hanem a gazdasági hátterük is tökéletesen megteremthető. A polgárosodás dunántúli és a szegedi szintje között nincs különbség. Ellenben a délszláv háború negatív hatása még érvényesül: a nyugati tőke megállt a Duna vonalánál. Márpedig a nyugati tőkének – bár nagyon sok átkos vonásáról tudunk – nagy a húzó hatása. Az utóbbi fél évtizedben tapasztaljuk, hogy Szegeden is megjelentek a multinacionális cégek. Probléma, hogy a hazai tőkének, mely városunkban jelentősnek mondható, nincs harmonikus viszonya a politikai elittel, melynek feladata lenne, hogy megteremtse a kapcsolatot a központi erőforrásokkal.

● Ha befektetőt csábíthatna a régióba, hogyan „adná el” Szegedet?

– Azt ismételném el, amit már sokszor és sokaknak mondtam. Szeged az a gazdasági és kulturális centrum, amely átjárás Jugoszlávia, illetve a Balkán irányába. E szerep felvállalásához itt két dolgot kell minél előbb megcsinálni: meg kell őrizni azt a kulturális identitásunkat és teljesítőképességünket, amely jellemzi a várost, illetve gazdasági területen olyan logisztikai és pénzügyi központtá kell válnia Szegednek, amely ezt a vezető szerepet fenn is tartja.

● A pénzügyi központ szerepkörre felkészült a város, hiszen Szegeden minden kereskedelmi bank megjelent. De mit jelent az, hogy logisztikai központ?

– Egy nagybani zöldsgyümölcs piacot és árutözsédét, illetve ipari-kereskedelmi központot: egy nagyon intelligens „raktárt” jelent. Ahol az intelligenciát olyan informatikai rendszer biztosítja, amellyel az áruforgalom profi módon, kicsi költségekkel megvalósítható, minden irányba. Ehhez a városi és a megyei önkormányzat, továbbá a kamarák és a vállalkozók összefogása szükséges. Ezen áll vagy bukik Szeged jövője! A logisztikai központ megvalósítására maximum még egy esztendő áll rendelkezésre!

● Látja-e a város vezetése, hogy mi a „fő csapásirány”, vagy inkább elveszik a részletekben?

– Az önkormányzati képviselők többségét csip-csup ügyek kötik le, a vezetők egy része is elveszik a részletekben. Ráadásul – ezt ki kell mondanom – „kishitűsége” tapasztalok. Ez azért veszélyes, mert nem marad energia a legfontosabb kérdések megoldására. Márpedig ha ezekben nincs előrelépés, akkor baj lesz, mert a versenytársadalmakra az jellemző, hogy nincs stagnálás: egy közösség, illetve egy egyén vagy emelkedik vagy süllyed!

● Más alföldi városok jelenthetnek-e Szeged számára mintát?

– Igazi mintakép nincs. Látok olyan városokat, melyek bizonyos kérdések megoldásában ügyesebbek, jobban lobbyznak. Például Békéscsaba az 1992-94-es szakaszban eredményesebb, Kecskemét a mai napig ügyesebb, mint Szeged, Debrecen közelmúltjának történelmében pedig egyes „felvillanások” érdemelnék figyelmet.

● Ha minta nincs, akkor milyen az országgyűlési képviselő ideálképe arról, hogyan lehetséges Szeged fejlődési pályára kormányozni?

– Minden probléma megoldásának két oldala van: az egyik személyi, a másik szervezeti. A szervezeti oldal, vagyis az infrastruktúra és a politikai szándék adott. Am ahhoz, hogy egy város felfeljeveljen, kell egy „csapat”,

amelynek ismert az elképzelése és adott az aurája. Most, a XX. század végén, illetve a XXI. század Európájában a kapcsolati tőke, a személyes információs rendszer határozza meg egy város, pontosabban egy régió vezetésének sikerét vagy sikertelenségét. Ebből a szempontból látványos mondjuk Strasbourg és Ulm példája. Nos, Szegeden is vannak tehetséges emberek, de összességében nincs meg az az átütő erő, amire szükség lenne. Hogy mást ne említsek: kapásból föl tudnék sorolni ötven embert, akiknek ott lenne a helye a várost érintő kérdések fölvetésekor, illetve a megoldás kidolgozásakor. Nincsenek bevonva, igaz, ők maguk sem keresik a helyüket. A politikai és a társadalmi elit között tudunk átfelekedésekről, de nincs olyan átjárás és kommunikáció, melynek eredője mutatná az irányt, merre van előre.

● Mi az országgyűlési képviselő szerepköre?

– Ó lenne az a „csapatjátékos”, aki a városvezető elit és a szegedi értelmiség által meghatározott játéktérben a „futár”, aki a két csoporttal együtt képviseli és megjeleníti a település problémáit, majd együtt, jó értelemben lobbyzva keresik a megoldásokat. Ez a „csapatjáték” nem teremthető meg „parancssal” és „eszemesszel”! Ez az erőter vagy összeáll vagy nem!

● Szegeden valahogy nem alakul ki ez az erőter. Miért?

– Sajnos nem tudom! Talán azért, mert a fától nem látni az erdőt. Sem a politikuskok, sem a városi elit nem áll a helyzet magaslatán.

● Mi a különbség a kormányparti és az ellenzéki honatyá lehetőségei között?

– Óriási a különbség! A kormányparti képviselők bizalmi alapon fordulhatnak sok kérdésben a minisztériumok tisztviselőihez. Az ellenzéki képviselőnek nincs ilyen lehetősége. Ennek ellenére a szerepek eloszthatók lennének. A kormányparti képviselők feladata, hogy a kijárási technikát is használva, a körön belülről

indulva kijáranak, exponáljanak ügyeket. Az ellenzéki képviselőké pedig az, hogy a nyilvánosságon keresztül próbáljanak nyomást gyakorolni a döntéshozókra. Egyébként az a tapasztalatom, hogy a politikuskok mozgásteret sokkal kisebb, mint azt az átlagpolgár hiszi! Hihetetlenül nagy az apparátusok önjáró képessége. Az elmúlt évtizedek öröksége, hogy a politikuskok sok mindentől nem is szereznek tudomást. Mert ezek az apparátusok önjáró módon, a politikuskokat kihagyva intézik a dolgokat. S képesek arra, hogy az élükön álló politikusok, legyen az miniszter, államtitkár vagy polgármester, néhány hónap alatt „lezabálják”, azaz a saját képükre formálják. Egrészt azért, mert nagyon erősek ezek az apparátusok, hiszen a késő kádárizmus idején élesítették a karmaikat, másrészt a politikai elit jó részének nincs meg az az előképzettség, amivel ezt kezelni tudná.

● Szeged, mondhatni, jól helyezkedett, hiszen a rendszerváltás óta egyéni választókerületi országgyűlési képviselőnek mindig is a kormánypartit jeles politikuskait választotta. Am ezt az „előnyt” nem sikerült konkrétumokra váltani. Miért?

– Ezt az ellentmondást magyarázza, hogy az előző választási ciklusban ellentétes volt az országgyűlési képviselő és az önkormányzati vezető többség orientációja, diszharmonia jellemezte a kapcsolatot. Ez oda-vissza problémaként jelentkezett! Attól kezdve, hogy a képviselőknek nem volt a városházán irodájuk, egészen odáig, hogy a kormányzat sem ide nyomta a fejlesztési lehetőségeket. E formális ellentét megszűnt, s két év eltelt, mégsem vált konkrét eredményé az „összhang”. Nagy kérdés, hogy ennek mi az oka! Talán az, hogy a város vezetése megosztott. Vagy az, hogy szakmailag itt nincsenek rendben a dolgok. Vagy az, hogy objektív okok miatt létezik a kormányzat és az önkormányzatok között az

ellentét, vagyis teljesen mindegy, milyen pártállású honatyá érvel, a kormányhivatal tisztviselője „nem adja” a Zsótér-házat, a repülőteret. Óriási a Budapest-vidék ellentét.

● Szeged és közvetlen környezetének viszonya sem harmonikus. Az előző ciklusban egymásra acsarkodott a város és a megye. Ön megyei önkormányzati képviselő is. Milyen most a térségi kapcsolat?

– Formailag rendezett. A változás tartalma viszont nemigen ragadható meg. Egyébként pedig nem a politika, s főleg nem egy struktúra fogja megoldani azt a problémát, hogy egy város és egy megye együtt, egy régióban fejlődik-e avagy nem. Ez gazdasági kérdés! S mivel a magántulajdon aránya nő, fontos kérdés: a gazdaság szereplője talál-e közös nyelvet és területet a politikával.

● Milyen prioritások alapján kéne dolgozni a politikuskoknak?

– Hogy helyben egyetértés legyen a fő kérdésekben, legyen néhány téma, melyet a mindenkori kormányparti és a mindenkori ellenzéki képviselők együtt próbálnak kezelni. Tehát kemény ellenzéki politikusként is itthon, Szegeden a város érdekeit képviselem, s nem keresem a belső megosztottságot, a politikai vitát, hanem azt nézem: hol lehetne valami eredményt elérni. Például az autópálya-rendszert nem fogom azért fújni, mert az a véleményem, rossz a szerződés. A prioritások közé tartozik: a civil szféra megtalálása, támogatása.

● Képviselőként milyen „eredményekről” számolhat be a választóknak, illetve azoknak, akik egyre hangsúlyosabban mondogatják: a honatyák semmit sem tesznek városukért?

– Én „csapatjátékos” vagyok! A régió és a város érdekeinek képviselete során a „csapat” persze nem pártcsoportot jelent! Egykori kosárlabdásként mondom: a csapatjátékos gyorsan, szellemesen és virtuóz módon kell játszani. Ha ehhez van partner, az eredmény is megszületik. Ha hozzáam is eljut, mit szeretne a város vezetése, akkor én is lépek. De látni kell: a kormányparti képviselők, illetve az ezen belüli lobbyk döntik el a kérdéseket!

● Tehát létezik a „csapat”, azaz a Szeged-lobby?

– „Csapat” nincs. Csak „keretről” beszélhetünk. S „szövetségi kapitány” sincs. Ez a koordináló személy nem föltétlenül a polgármester, hanem egy elismert, a pártokon kívüli álló személy vagy egy csoport és kör is lehet. De a polgármester is lehetne.

● De mi az, amit el akart érni, s mi az, amit sikerült is?

– Nem lenne szerencsés, ha én sorolnám föl az „eredményeimet”! Szegeden elég széles és sokszínű a nyilvánosság, ezért nagyon jól megfigyelhető egy politikus, s hogy a történelemből kinek mekkora az erénye és felelőssége. A választók szavazataikkal fognak válaszolni a kérdésre!

Újszászi Ilona